Haagse Vogelbescherming

De Wulp

41e jaargang nr. 1 - februari 2010

De Wulp

41e jaargang, nr. 1, februari 2010

COLOFON
De Wulp is een kwartaaluitgave van de Haagse Vogelbescherming, die gratis wordt toegezonden aan de leden.

Wulp online
www.haagsevogels.nl

Kopij
Inleveren artikelen (max. 500 woorden) voor de Wulp zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op 15 april 2010.

Redactie
Caroline Walta (hoofdredactie)
Loes Loorij (corrector)
E-mail: *dewulp@gmail.com*

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten of niet te plaatsen. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdragen. Publicatie betekent niet dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de Vereniging weergeven.

Vormgeving en druk
Pasmans Offsetdrukkerij Den Haag
Oplage: 1300 exemplaren

De Wulp wordt gedrukt op chloor- en zuurvrij papier dat tevens FSC-gecertificeerd is.

Contributie
De contributie bedraagt minimaal € 12,50 per jaar voor volwassenen; jeugdleden tot 16 jaar gratis; lidmaatschap voor het leven: € 250,00 minimaal. Betaling op gironummer 275200 t.n.v. Haagse Vogelbescherming.

Ledenadministratie
Voor aanmelden van nieuwe leden, adreswijzigingen en contributiebetaling kunt u terecht bij de ledenadministratie:
Ingrid Megens
E-mail: *hvbleden@planet.nl*
Riouwstraat 206, 2585 HZ Den Haag

Foto voorplaat: Een van de eerste vogels die zich in het voorjaar laat horen is de heggenmus. Dit zingende mannetje zat in het topje van een duindoorn in het Westduinpark.
Foto: Boudewijn Schreiner

Van de redactie

"Vogelspotterswereld in rep en roer",
"Verdwaald oranje vogeltje lokt vogelaars naar Alkmaar",
"De beroemdste vogel van Nederland".

Zomaar een greep uit de koppen van het nieuws begin januari.

In een achtertuin in de Alkmaarse wijk Oudorp ziet iemand een oranje vogeltje. Het lijkt een vink, maar is het niet. Er worden foto's gemaakt, die uiteindelijk bij vogelkenners terechtkomen. Vanaf dat moment is de vogel een ster. Het is namelijk een Baltimore troepiaal, afkomstig uit Amerika. De oranje zangvogel is tijdens zijn trektocht van Noord- naar Zuid-Amerika vermoedelijk uit koers geraakt door een draaiende passaatwind (de vogels vliegen tijdens hun reis op 4.000 tot 6.000 meter hoogte). Op eigen kracht, of misschien na een noodlanding op een schip, heeft de vogel ons land bereikt.

Nietsvermoedend scharrelt de vogel rond in de tuinen van de woonwijk. Hij doet zich tegoed aan vetbollen, pindanetjes en zaadkokers, maar zoekt ook naar insecten in de bomen. Per dag reisden honderden vogelaars (inclusief uw redactrice) af naar 'the place to be', om het met eigen ogen te zien. Er wordt flink gediscussieerd over de herkomst: is het een "echte" of... een ontsnapte "volièrevogel"? Hoe dan ook, ik vind het indrukwekkend hoe onze gevederde vrienden deze barre perioden doorstaan. Zo kijk ik op een gure zaterdag in drie lagen thermokleding vol bewondering naar de tienduizenden smienten op de Meeslouwerplas (Leidschendam). Weeralarm of niet, zij moeten buiten zien te overleven. Dankzij uw lidmaatschap kan de HVB de vogels weer helpen met de wintervoedering. En wie weet welke wereldreiziger daar nog op af komt.

En dan, plotseling, valt toch de winter in. Terwijl het meeuwen-probleem even op de achtergrond raakt, worden de duinen steeds witter en de kraaien steeds zwarter. In de polders lijken de grote zilverreigers opgelost, maar een goed waarnemer kan op de bekende locaties nog steeds de flits van de lange, gele snavel zien, als de reiger een voor ons onzichtbare prooi spiest. Af en toe steekt hij zijn slangenhals boven de rand van de sloot uit om de omgeving kritisch op te nemen. Van de ordinaire blauwe reigers trekt hij zich niets aan, ook de deftige ooievaars laten hem koud, de ruige slootkant is zijn domein.

Waar de natuur steeds zachter en stiller wordt, is de stad in wanorde, bruine bagger spat in het rond. De zijstraten zijn beurtelings ijsbaan en skipiste en toch belet dat veertig dappere vogelbeschermers niet om de warme, gastvrije "stal" van Amateurtuindersvereniging Eigen Arbeid op te zoeken, alwaar de traditionele Nieuwjaarsreceptie wordt gehouden. Al gauw vliegen de vogelavonturen door de gezellige ruimte. De al even traditionele nieuwjaarsrede van de voorzitter wordt beleefd aangehoord. Een moment van bezinning voor het overlijden van ons erelid Tilly de Groot (zie het In Memoriam elders in deze Wulp) en een lofzang op alle vrijwilligers gevolgd door de al even traditionele toast, besluit dit deel van het feest. Waarna de frisse Hollandse keuken door de snaterende monden verdwijnt.

FOTO: CAROLINE WALTA

Buiten wachten de vogels, "honger...", roepen ze ieder in hun eigen taal. Schoorvoetend komt de wintervoedering op gang. Uw voorzitter en secretaris zijn dan al begonnen met de wakbewoners in het Haagse bos en de reigers plus 39 ooievaars in Reigersbergen. Een belangstellende passante ontpopt zich als een kersverse actieveling voor het Inventarisatierapport. Met mijn nieuwe, second hand Swarovsky toon ik haar hoe ze de hazen op haar lip kan krijgen, "gaaf zeg!"

Gelukkig Nieuwjaar van uw voorzitter!

Frederik Hoogerhoud

KOCH & NOTARISSEN

'S - GRAVENHAGE

Groot Hertoginnelaan 32a – 2517 EG 's-Gravenhage
Telefoon (070) 346 95 02 – Telefax (070) 345 82 33
info@kochnotarissen.nl

De Bomenkapper

De Bomenkapper kapt of snoeit uw boom veilig, voor een vriendelijke prijs en met aandacht voor het dierleven in uw tuin.

De Bomenkapper:
- kan voor u takkenrillen en houtstapels bouwen
- gebruikt alleen milieuvriendelijke brandstof en olie
- geeft ecologisch advies bij de keuze van een nieuwe boom en kan deze ook voor u planten.

Voor gratis en vrijblijvend advies over de mogelijkheden en een prijsopgave, neem contact op met

Peter Waenink
06-13752132
070-7852161

www.bomenkapper.nl **info@bomenkapper.nl**

LET OP: Betaling contributie 2010

Geachte leden,

Evenals vorig jaar stuurt de ledenadministratie u GEEN acceptgiro ter betaling van uw contributie voor het jaar 2010.

De adresdrager van deze Wulp is tevens uw factuur voor het lidmaatschap.
De adressticker geeft uw lidmaatschapsnummer aan. Wilt u dit bij uw overschrijving vermelden?

Graag ontvangen wij uw contributie vóór uiterlijk 1 april a.s. Dit vereenvoudigt het werk van de ledenadministratie aanzienlijk.

Hartelijk dank voor uw medewerking,
Ingrid Megens

Impressie van de nieuwjaarsreceptie

FOTO: BOUDEWIJN SCHREINER

De voorzitter geeft een bevlogen terugblik op 2009 en we brengen allen een toost uit op het jaar 2010.

FOTO: BOUDEWIJN SCHREINER

Heerlijk buffet van Amateurtuinders-vereniging Eigen Arbeid, een smakelijke 'wintervoedering' voor de Haagse vogelaars die sneeuw en ijs moesten trotseren om hier te zijn.

FOTO: ROGIER MOS

Wereldreiziger

DOOR YVONNE VAN DE PITTE

Als je van vogels houdt, zijn er dagelijks wel momenten dat je hart even sneller gaat kloppen. Een zwerm spreeuwen die een adembenemende vliegshow weggeeft, de bliksemflits van een ijsvogel laag boven het water of een in de lucht schroevende buizerd die miauwende geluiden maakt. Even word je opgetild naar een andere wereld, de vogelwereld.

Toch is er één vogel die mijn hart net nog iets sneller doet kloppen. Als ik hem zie, voel ik me even een wereldreiziger. De eerste keer dat ik hem zag was jaren geleden in Voorlinden toen hij vanaf een duintopje een opvallende baltsvlucht uitvoerde. Een schitterende vogel die ik nog niet eerder gezien had. Blauwgrijze rug, zwart masker, roest-rose borst en een fiere houding. Het was een tapuit. Ik was toen vogelwachter in het gebied en heb het paartje vervolgens intensief kunnen volgen. Zij broedden in een konijnenhol op een bemoste helling. Het uitvliegen van de 5 jongen heb ik mogen meemaken. Ik zie ze nog op de paaltjes van de afrastering zitten. Om nooit te vergeten. Die helling is inmiddels volledig vergrast en konijnen zijn er een zeldzaamheid geworden.

Tegenwoordig broedt de tapuit niet meer in het duin en zie je hem daar alleen op doortrek in voor- en najaar. En dat zijn spannende tijden voor mij, want ik moet en zal ze te zien krijgen. Hoe vaak heb ik niet in een winderige Libellenvallei gestaan en vergeefs met mijn verrekijker de hellingen afgespeurd? Soms is hij moeilijk te ontdekken omdat hij kan

versmelten met zijn omgeving. Maar als hij plotseling schrikt en laag boven de grond wegscheert, zie je z'n witte stuit. Geen twijfel mogelijk. Een tapuit!

Als je hem in Nederland te zien krijgt in het voorjaar weet je dat hij onderweg is van zijn winterverblijf in de savannen van Afrika naar zijn broedgebieden in het hoge noorden. Met een beetje geluk tref je soms een groepje van 5 of 6 van die doortrekkers aan. Opvallend is dat ze altijd onderling afstand houden. Dat gedrag vertonen ze zelfs al als ze pas zijn uitgevlogen. Ze houden van ruimte en kale streken met goede uitkijkposten. Wat zal het worden? De uitgestrekte toendra, een kale helling op de Shetland Islands, het rotsige IJsland, Groenland of misschien wel een van onze Waddeneilanden? Wie zal het zeggen? De tapuit is een van de trekkers die de langste afstanden aflegt. Een riskante vlucht over verzengende woestijnen en uitgestrekte zeeën. Na zo'n nachtelijke etappe blijft hij even in ons land hangen om uit te rusten en nieuwe energie op te doen, want hij heeft nog vele kilometers te gaan. Hij moet dus een krachtige vlieger zijn en die kracht straalt hij uit in iedere beweging, zelfs als hij minutenlang roerloos op een paaltje zit en ik hem eindelijk op mijn gemak kan bewonderen.

Wat een genot dat weer eens te mogen meemaken! Het ga je goed, tapuit! Bon voyage en tot weerziens in de herfst!

Bron: "The wheatear" van Peter Conder - Christopher Helm, 1989

Visarend uit 1975 nu digitaal

DOOR MONIQUE VAN DEN BROEK

Jan van den Ende (1922-2008) en Bob Schrijvers (1925-1975) schoten vanaf eind jaren zestig vele meters film rond de Nieuwkoopse plassen. Nu is "Rietland in de Randstad" verkrijgbaar op dvd. In 45 minuten ziet u naast een boeiende geschiedenis van het gebied: verbaasde ransuilen; oude en jonge purperreigers; schreeuwende kokmeeuwen; een koekoeksjong in een karekietennest; prachtige opnamen van een woudaapje en de visarend.
De dvd is te koop bij Bezoekerscentrum Nieuwkoopse Plassen (Dorpsstraat 116, 2421 BC Nieuwkoop, tel 0172 520010). De prijs is € 6,95 voor leden van Natuurmonumenten (€ 8,95 voor niet-leden).
Meer informatie kunt u vinden op *www.natuurmonumenten.nl* (onder bezoekerscentra) en *www.natuurfilm.com*.

FOTO: ARCHIEF JAN VAN DEN ENDE

IN MEMORIAM

Mevrouw De Groot is op 15 november 2009 overleden. Zij was het gezicht van de vogelopvang in Den Haag. Vele jaren heeft zij zich met hart en ziel ingezet voor de dieren en met name voor de vogels. Haar huis in de Cornelie van Zantenstraat stond altijd open voor een gewonde, verweesde of verzwakte vogel. Het hele jaar zaten er vogels. Zwanen in de tuin, een bosuil op de kast, koolmeesjes kregen vliegles in de kamer en jonge eendjes zaten met een kruikje bij de kachel.

Zij hield van alles wat leefde en had hier een diep respect voor. Zo vertelde zij eens, dat haar vogelliefde waarschijnlijk is begonnen bij een vogeltje dat zij tijdens de oorlog in Nederlands Indië had en dat haar heeft geholpen om die zwarte periode te overleven. Die liefde is nooit overgegaan.

Toen de gezondheid van haar man achteruit ging, heeft de Haagse Vogelbescherming ervoor gezorgd dat er een plek in Meer en Bos beschikbaar kwam voor de opvang van vogels. Wel bleef het moeilijk voor haar om de vogels af te staan. Vooral in de beginperiode. Wij moesten in het voorjaar elk uur naar haar toe om de jonge mereltjes te voeren. Langzaam kwam toch het vertrouwen, we moesten ons eerst bewijzen. Toen zij zag dat het wel lukte, kon ze het loslaten.

Geregeld werd mevrouw De Groot om advies gevraagd en was zij nauw betrokken bij het vrijlaten van vogels. De Haagse Vogelbescherming heeft haar voor al die jaren inzet voor de noodlijdende vogels beloond met de Gouden Wulp. Tevens is zij benoemd tot Erelid.
Een heel lief mens heeft ons verlaten. Wie weet is zij is met de vogels meegevlogen.

Over de oorzaak en het gevolg van de veranderingen van het Nederlandse landschap voor de vogels, zijn vele tijdschriften en boeken volgeschreven. Uit deze veelheid aan informatie wil ik een smaakmakend stukje verleden, heden en toekomst van een voor Den Haag zeer belangrijke vogel voor u beschrijven. Algemeen is de ooievaar in Nederland geliefd vanwege zaken als brenger van nieuw leven. Maar ook als de vernietiger van het kwaad. En inderdaad hij grijpt als hij de kans krijgt ook, overigens volkomen onschuldige, ringslangen. Deze in het verleden verzonken symboliek, is in het Haagse Wapen vervangen door een meer voor de hand liggende paling.

Hoe krijgen we weer een gezonde ooievaarspopulatie in Nederland

DOOR FREDERIK HOOGERHOUD

Deze historisch mogelijk niet correcte blazoenvogel past echter zo goed bij de Haagse deftigheid, dat we hem zelfs gedevalueerd tot "Regâh" blijven omarmen. De rol die de laatste Haagse ooievaars (1902) in onze stad vervulden was overigens niet bepaald passend voor deftige dames en heren. De vogels ruimden namelijk op de Vischmarkt het afval op. Op de foto's uit die tijd zien ze er dan ook bepaald niet fris uit.

Korte geschiedenis van ooievaars in Nederland

Door grootschalige veranderingen in het Nederlandse landschap zijn er in de loop van de 20e eeuw vele soorten vogelpopulaties gedecimeerd of zelfs verdwenen. De meest recente terugval betreft de huismuspopulatie. Eerder al duikelde de populaire ooievaar van 500 broedparen in 1913 (J.P. Strijbos) naar 6 à 10 paren in 1972. Natuurlijk is niet alleen het ver-

FOTO: PETER JANSSEN

Ooievaars schuimen de oevers van natte weilanden af op prooi.

slechteren en/of verdwijnen van de geschikte biotoop in Nederland debet aan deze dramatische instorting van de soort. Fluctuaties in kwantiteit en kwaliteit van fourageermogelijkheden onderweg en in hun winterkwartieren (Sahel) kunnen vooral bij de jongen die in Afrika overwinteren een flinke uitval opleveren. Nog riskanter wordt het als de jongen niet alleen in Afrika overwinteren, maar er enkele jaren blijven totdat ze volwassen zijn. De risico's van voedselschaarste in droge jaren zijn groot. Een sprinkhanenplaag daarentegen zal de eiberjongen flink kunnen vetmesten.

Herstel broedgevallen

In 1969 neemt Vogelbescherming Nederland het particuliere initiatief over van dhr. Wijnaents en start naar zijn voorbeeld een kweekstation voor ooievaars. Gekooid en gekortwiekt begint in 't Liesveld aan de Lek de nieuwe geschiedenis van de Nederlandse ooievaar. Langs de grote rivieren en in Drenthe en Friesland ontstaan in totaal 12 kweekstations. Niet meer gekortwiekt, goed gevoed en geringd zwermen nieuwe generaties uit over drassig Holland en/of gaan de avontuurlijke trek naar het zuiden aan. Sommige blijven hangen rond de geboorteplek. Met zachte winters en bijvoeren wordt het tekort aan fourageer-areaal overwonnen. Pas in de jaren negentig krijgen de Nederlandse ooievaars weer meer natuurlijke kansen omdat de drastische vermindering van giftige bestrijdingsmiddelen dan merkbaar wordt. De voedselarealen voor de ooievaar nemen daardoor toe.

De trekdrang van onze projectooievaars is natuurlijk niet zonder gevaar. Volgens sommige stationhouders komt slechts 50% van de trekvogels terug. Jagers, hoogspanningsdraden, wegvallen van foerageergebieden en slechte weersomstandigheden eisen hun tol. Thuisblijven met

FOTO: BERT HOOGERHOUD

Honger! Strijden om ieder toegeworpen eendagskuiken.

een kans op een strenge winter is veiliger. In 2000 is de populatie in Nederland gegroeid tot 396 paren. Hiervan zijn slechts 35 nesten als selfsupporting aan te merken. Uiterwaarden en natte weilanden leveren het juiste voedsel: emelten en andere insectenlarven, maar ook veldmuizen, kikkers, mollen, wolhandkrabben, ringslangen en visjes. Verder staan soms jonge hazen en kuikens van weidevogels op het menu. Dit foerageergebied dient wel in de directe nabijheid van de broedgelegenheid te zijn, omdat door te lang wegblijven van het nest de jongen bij slecht weer makkelijk onderkoeld raken en doodgaan.

Hoeveel wilde ooievaars passen er in Nederland?

Pas als het oppervlak aan geschikt leefgebied verder toeneemt, het bijvoeren is afgebouwd en de 10 resterende buitenstations zijn opgeheven, kunnen we gaan spreken van een wilde, mogelijk levensvatbare populatie. Misschien blijkt het dan nodig om, op beperkte schaal, een kweekprogramma in stand te houden. Als we in 2000 van de 396 paren slechts 35 'wilde' tellen en we gaan uit van een substantiële aanwas van het ooievaarhabitat, dan komen we op een aanname van hooguit 50 wilde paartjes. Een deel van de halfwilde koppels zal naar het buitenland vertrekken. Een ander deel zal de voerplek verlaten en verwilderen in eigen land. Als we uitgaan van de trend: de aanwas van 36 paartjes per jaar, dan komen we in 2010 op 396 + 360 = 756 broedparen. Als we dan bij verbetering en oppervlak van het foerageergebied uitgaan van 50 paar op 396, dan is dat 12,.6 %. Voor 756 broedparen komt dat op 96 wilde koppels. Dat

FOTO: PETER JANSSEN

Wachten op de wintervoedering.

betekent (756 – 95) = 660 paren met een binding aan hun basis. De helft van deze half wilde ooievaars gaat elders broeden en de andere helft blijft in de omgeving van hun geboorteplek als daar voldoende te eten is. Daarmee bedoel ik geen toegeworpen eendagskuikens. In totaal zouden we dan op een populatie komen van 330 + 95 = 425 paren Ciconia ciconia met een aanwas van (425 maal 1,5) = 644 juvenielen per jaar. Dit is ongeveer de situatie van de jaren dertig. Hamvraag is vervolgens, hoe verhoudt zich het totaal aan oppervlak geschikt biotoop ten opzichte van de situatie in de jaren dertig? Daar kom ik graag in een volgende aflevering op terug.

Uiteraard is bovenstaande rekensom een speculatie. Het geeft een beeld hoe de populatie zich zou kunnen ontwikkelen, zonder rekening te houden met factoren als natuurlijke sterfte en onbekende randvoorwaarden.

Hang nu een nestkast op en geniet van dankbare vogels

DOOR DE PR COMMISSIE

Hoe kunt u de vogels helpen?
Bij gebrek aan natuurlijke nestplaatsen, maken holenbroedende vogels graag gebruik van een nestkast. Iedere vogelsoort maakt zijn eigen type nest, dus zijn er ook verschillende typen nestkasten: met kleine ronde ingang (kool-/pimpelmees), een open holte met een dakje erboven (roodborst) een straat of flat van meerdere kastjes (huismus).

Hoe ophangen?
Bij het ophangen van een nestkast moet er rekening gehouden worden met de eigenaardigheden van de vogel en de benodigde beschutting. Vogels als de kool- en pimpelmees hebben een duidelijk territorium, zodat u beter niet twee kasten van hetzelfde type bij elkaar kunt plaatsen. Hang een nestkast niet in de volle zon, dan wordt de temperatuur te hoog, wat fataal is voor de jongen. De opening naar het (noord)oosten verdient de voorkeur, zodat de zuidwesten wind en regen er niet pal op staan. Na het broedseizoen, in de herfst, moet u het nestmateriaal uit de kast halen. Gebruik hierbij bijvoorbeeld een verfkrabber, **geen** water of sop.

Zelf maken?
Als u zelf een nestkast maakt en u besluit hem te schilderen, gebruik dan voor de buitenkant verf of beits op waterbasis. De kleur vinden de meeste vogels niet belangrijk. De binnenkant van een nestkast nooit schilderen. Er kan nog verflucht afkomen, wat slecht is voor de jongen.

Aanschaffen? Cadeautip!
De Haagse Vogelbescherming verkoopt diverse soorten nestkasten en bouwpakketten in Vogelasiel De Wulp (Landgoed Meer en Bos, Heliotrooplaan 15, 2555 MA Kijkduin). Openingstijden: dagelijks van 09.00 tot 17.00 uur. Hier kunt u ook onze gratis "Handleiding nestherkenning en holenbroeders in de stad" verkrijgen, met een overzichtelijke omschrijving van de broedgewoonten per stadsvogel, inclusief een kleurentekening van de soort en zijn ei.
Heeft u nog vragen? Kijkt u dan op onze website *www.haagsevogels.nl* of bel met onze informatietelefoon 0174 213 825.

Hoe succesvol het ophangen van een nestkastje kan zijn (zelfs op een Haags balkon 7 hoog!), bewijst de heer Weerheim. In het van overtollig materiaal zelf vervaardigde nestkastje, broeden jaar in jaar uit afwisselend kool- en pimpelmezen. Op de foto staat een uitvliegende pimpelmeesouder. Momenteel overnacht er een koolmees in de nestkast.

Contactadres CEL: tel. 070 354 89 74, e-mail: hvbexcursies@live.nl

*Voor een toelichting verwijzen wij u naar **"Het Kader"**, na het overzicht van deze excursies.*

Zaterdag 20 februari 2010
Arkemheem bij Nijkerk
Dagexcursie met eigen vervoer **
Deze excursie staat in het teken van de kleine zwaan, die in grote hoeveelheden hier overwintert. Tevens kijken wij op één van de randmeren om te zien welke eenden er zijn.
Leiding: Jaap Zoet
Tijdstip: 8.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zaterdag 27 februari 2010
Goeree en Overflakkee
Dagexcursie met eigen vervoer **
Hier gaan wij in het duingebied bekijken of de kiekendief zich wil laten zien. Daarna bezoeken we de Kwade Hoek om waar te nemen welke vogels hier 'overtijen.'
Leiding: Jaap Zoet
Tijdstip: 8.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zaterdag 6 maart 2010
Boer Geijsel en polder de Rondehoep
Dagexcursie met eigen vervoer **
Het landje Geijsel bij de Ouderkerkerplas is een begrip geworden. Steltlopers als grutto's, (o.a. IJslandse), kemphanen etc. komen terug uit Afrika en verzamelen zich hier. De Waverhoek in de polder is de laatste tijd uitgegroeid tot een goed vogelgebied. Op de Botholseplas hopen wij de krooneenden te vinden.
Leiding: Nicolette Rab
Tijdstip: 8.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zondag 14 maart 2010
Rhenen Grebbeberg en Blauwe Kamer
*Dagexcursie met eigen vervoer****
We bekijken welke bosvogels terug zijn uit hun overwinteringsgebied en beluisteren of er al wordt gezongen om een territorium af te bakenen en een partner te vinden. In de Blauwe Kamer hopen we te zien dat de ijsvogel de winter heeft overleefd.
Leiding: Jaap Zoet
Tijdstip: 8.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zaterdag 20 maart 2010
Oegstgeest en Warmond
Lange ochtend excursie met eigen vervoer **
Hier bevindt zich een natuurgebied in ontwikkeling waar vorig jaar het kleinst waterhoen heeft gebroed. Tevens brengen wij een bezoek aan de Klinkenbergerplas en "Huys te Warmont" van het Zuid-Hollands Landschap.
Leiding: Jaap Zoet
Tijdstip: 8.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Dagdeelexcursies

Zaterdag 27 maart 2010
Amsterdamse Waterleidingduinen
Dagexcursie met eigen vervoer ***
Nadat wij in de herfst in de Kennemerduinen zijn geweest, nemen wij dit voorjaar een kijkje in het infiltratiegebied van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Zit de ijsvogel er nog en is er misschien een waterspreeuw te zien? Mogelijk horen we ook de eerste boomleeuwerik.
Leiding: André Kommer
Tijdstip: 8.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer en toegang terrein

Zaterdag 3 april 2010
Maasvlakte 1 en 2
Lange ochtendexcursie met eigen vervoer **
Tijdens de voorjaarstrek komen de zomergasten Nederland binnen, onder meer via de kust. Wij gaan op enkele plekken kijken of wij bijzondere soorten kunnen waarnemen en hoeveel invloed de aanleg van de nieuwe Maasvlakte heeft op de vogels.
Leiding: Jaap Zoet
Tijdstip: 8.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zaterdag 10 april 2010
Ockenburg
Ochtendexcursie met eigen vervoer **
Het is altijd leuk te kijken wat er in onze eigen omgeving te zien valt. Misschien komt u dagelijks in dit gebied, maar weet u (nog) niet dat dit het thuis is van bijzondere vogels. Een wandeling die de moeite waard is.
Leiding: Jaap Zoet
Tijdstip: 8.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Maandag 12 t/m vrijdag 16 april 2010:
Texel - Midweek excursie 55-Plus met 2 busjes (max. 16/17 personen)
Wij gaan het gehele eiland met zijn vele vogel- en natuurgebieden op een rustige manier aan een nauwkeurig onderzoek onderwerpen.
Leiding: Jaap Zoet/Jan Pietersen
Accommodatie: Landgoed Hotel Tatenhove, De Koog
Vertrek: maandag 12 april, 9.00 uur
Terug: vrijdag 16 april, namiddag
Opgave: informatie over deelname, voorwaarden etc. via het contactadres
Kosten: € 465,- p.p./tweepersoonskamer

Zondag 18 april 2010
Loenermark (Apeldoorn)
Dagexcursie met eigen vervoer **
Dit is een zeer afwisselend gebied waar het heerlijk wandelen is. Alle inheemse spechtensoorten komen hier voor. Roofvogels als havik, buizerd, wespendief, sperwer en boomvalk broeden er, evenals de raaf
Leiding: Ton Haase
Tijdstip: 8.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
kosten: vervoer

Zaterdag 24 april 2010
Groene Jonker en omgeving
Lange ochtendexcursie met eigen vervoer **
Wij rijden naar het natuurontwikkelingsgebied bij Zevenhoven. Vorige zomer trokken steltkluut, porseleinhoen en kleinst waterhoen landelijke de aandacht van vogelend

Nederland. Het zou mooi zijn als wij ze weer kunnen melden. Daarnaast zijn er veel andere steltlopers en diverse rietvogels te observeren.
Leiding: André Kommer
Tijdstip: 8.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zondag 2 mei 2010
Nachtegalen excursie Meijendel
Vroege ochtendexcursie ***
Deze vroege excursie kan alleen maar betekenen dat wij op zoek gaan naar de nachtegaal om te genieten van dit zangfestijn. Onder het genot van de zonsopkomst zullen steeds meer andere vogelsoorten zich laten horen en zien.
Leiding: Andre Kommer
Tijdstip: 4.30 uur (!)
Verzamelpunt: parkeerplaats Boerderij Meijendel (!)
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: n.v.t.

Zaterdag 8 mei 2010
Brede Water en Quackjeswater Voornes Duin
Dagexcursie met eigen vervoer **
Van de vele vogels die je hier kunt zien is de aalscholver de opvallendste. Het voedselrijke water trekt ook vele kuif-, tafel-, slobeen bergeenden aan. Bijzondere watervogels van dit gebied zijn dodaars en geoorde fuut. Bij het Quackjeswater even verderop in de Voornse Duinen, kunnen wij lepelaars en diverse reigersoorten spotten.
Leiding: André Kommer
Tijdstip: 8.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

Zondag 16 mei 2010
Tiengemeten
Dagexcursie met eigen vervoer ***
Nadat wij in januari met een vaartocht door het Haringvliet het eiland Tiengemeten vanaf het water hebben bekeken, gaan wij nu het eiland op. Wij gaan deze keer niet de gebruikelijke route lopen, maar naar de Rietheuvel (uitkijkpunt aan de westzijde).
Dit punt midden in het rietgebied levert zeker leuke waarnemingen op.
Leiding: Ton Haase
Tijdstip: 8.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer en veerpont

Zaterdag 22 mei 2010
Plagroute in Berkenwoudse Driehoek (Gouda)
Ochtendexcursie met eigen vervoer ***
Wij lopen een route van 5 kilometer door een gevarieerd natuurgebied van het Zuid-Hollands Landschap. We verwachten zowel riet- als weidevogels te kunnen waarnemen.
Leiding: Jouke Karper
Tijdstip: 9.00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Ministerie van Landbouw, Bezuidenhoutseweg
Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres
Kosten: vervoer

HET KADER

Contact CEL: telefoon 070-354 89 74
e-mail: *hvbexcursies@live.nl*
Penningmeester CEL: Jan Pietersen, Hengelolaan 948, 2544 GK Den Haag, telefoon: 070-367 25 85
Verzamelpunt: De parkeerplaats naast het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Min LNV), Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag (tenzij anders genoemd).
Opgave: Voor alle excursies dient u zich vooraf op te geven bij de contactpersoon van de CEL (tenzij anders genoemd). Mocht u na opgave onverhoopt verhinderd zijn, dan vernemen wij dit graag zo spoedig mogelijk i.v.m. het vrijkomen van ruimte voor anderen. Deelname is naar volgorde van opgave.
Er geldt een maximum van 20 deelnemers per gids.
Vervoer: Voor dagexcursies met eigen vervoer aangeven of u zelf met uw auto kunt rijden en hoeveel deelnemers u kunt meenemen; of dat u met een deelnemer wilt meerijden. Kosten voor meerijden is € 0,06 per kilometer, af te rekenen met de chauffeur.
Rekeningnummer: Voor excursies waaraan kosten zijn verbonden die moeten worden overgemaakt, dient u het aangegeven bedrag te storten op rekeningnummer 271.84.86 van de Haagse Vogelbescherming, afdeling excursies. Annuleringen schriftelijk of telefonisch meedelen aan de penningmeester.
Regels en reglement: Met het verschijnen van de nieuwe agenda, vervalt automatisch de vorige.
Deelname geschiedt op basis van het Reglement Deelname Excursies (2006). Dit reglement kunt u opvragen bij de penningmeester.
Jeugd: Op alle excursies zijn ook jongeren welkom!
Zwaarte excursies:

* lichte wandeling, geen conditie vereist
** flinke wandeling, enige conditie vereist
*** lange wandeling of meerdere wandelingen, conditie vereist
**** zware wandeling(en) in moeilijk/ruig terrein

Eten en drinken: Neem wat te eten en drinken mee voor onderweg, daar er niet altijd een uitspanning kan worden bezocht.
Kleding: Aangeraden wordt waterdicht schoeisel en regenkleding mee te nemen. In de winter warme kleding en handschoenen. In de zomer ademende kleding in lagen met voldoende bedekking tegen felle zon en eventueel insecten.

FOTO: LAURA DORST

Begin uw dag met vogelzang in het Westduinpark

In samenwerking met de KNNV zijn er in de maand april vijf vroege vogelwandelingen in het Westduinpark. Het doel is kennismaken met de vogels en hun geluiden. Elke donderdagochtend maken we een wandeling van 1,5 uur, die per week meer vogels en geluiden zal gaan opleveren, doordat de diverse vogelsoorten verspreid terugkeren uit hun overwinteringsgebied. Telkens wordt dezelfde route gelopen, zodat u indien gewenst later kunt aansluiten of eerder kunt vertrekken. Graag tot ziens in april!

Locatie: Westduinpark
Verzamelpunt: kruising Fuutlaan en Laan van Poot
Data: donderdag 1, 8, 15, 22 en 29 april 2009
Tijdstip: van 6.30 uur tot 8.00 uur

CEL lezing

Maandag 15 maart 2010
Spreker: Tom Loorij
Onderwerp: Verslag van een vogelreis naar India
Toelichting: Bijzondere vogels die wel in India voorkomen, maar niet bij ons en over een ontmoeting met tijgers.

Alle lezingen worden gehouden in 'Het Benoordenhuis', Bisschopstraat 5, 2596 XH Den Haag en beginnen stipt om 20.00 uur.

Cursus vogelherkenning voorjaar 2010

Na de eerdere successen, geeft de Haagse Vogelbescherming wederom een cursus 'Vogelherkenning' door Eduard Opperman. De lente begint, de natuur ontluikt en de vogels laten weer van zich horen.

De cursus bestaat uit 3 avonden van 20.00 tot 22.15 uur (incl. koffie/theepauze) op: 25 maart, 1 april en 8 april.

Haags Milieu Centrum Zuiderpark
Anna Polakweg 7, 2533 SW Den Haag
(ingang Vreeswijkstr., bij de Kinderboerderij).

De 3 cursusavonden worden afgerond met een ochtendexcursie op **17 april** in het Westduinpark, zodat u in de praktijk kunt beluisteren en bekijken wat u zoal heeft geleerd.

Kosten: € 15,- voor de gehele cursus inclusief de excursie.
Opgave: meld u tijdig aan door te bellen met 070 354 89 74 en betaling van het bedrag vóóraf op rekeningnr. 271.84.86 van de Haagse Vogelbescherming, afd. CEL, Den Haag onder vermelding van 'cursus voorjaar'.

Deze cursus is ook zeer geschikt voor de jeugd!
Jongeren onder de 16 jaar mogen GRATIS deelnemen (mits tijdig aangemeld)

Hernieuwde uitreiking Gouden Wulp

Bij een brutale juwelendiefstal is ook de Gouden Wulp van Yvonne van de Pitte ontvreemd. Om haar een hart onder de riem te steken, heeft zij onlangs een nieuw exemplaar ontvangen. Onze voorzitter kwam de onderscheiding persoonlijk bij haar thuis opspelden.

FOTO: CAROLINE WALTA

FOTO: REDACTIE

Expositie natuurfoto's Henk Harmsen verlengd

DOOR WIM EN HARRIET KOLBER

De expositie met prachtige foto's van vogels en vossen door Henk Harmsen is verlengd tot en met maart 2010. Ze zijn te bewonderen in het Benoordenhuis (Bisschopstraat 5, 2595 XH Den Haag) tijdens de openstelling van het wijkcentrum (voor informatie over de tijden belt u met 070 3240572).

Vogels van de Nederlandse Rode Lijst

DOOR TOM LOORIJ

Deel 5: De kuifleeuwerik

UIT DE POSTZEGELCOLLECTIE VAN TOM LOORIJ

Dit keer een soort die in de zwaarste categorie van de Rode Lijst valt, *ernstig bedreigd*. En ernstig bedreigd is de kuifleeuwerik zeker. Het is bijna niet voor te stellen dat 40 jaar geleden de schatting van het aantal broedparen nog uiteenliep van 5 000 tot 10 000 paar en dat daarvan heden nog maar 40 tot 60 paar over zijn. Dat betekent een achteruitgang van 99%. De kuifleeuwerik scoort daarmee zeer hoog in de categorie soorten die het allerhardst zijn gedecimeerd in aantal. En eigenlijk zonder dat iemand dat snel in de gaten had.

Ongemerkt, bijna sluipend verdween de kuifleeuwerik van alle plaatsen waar hij vroeger algemeen voorkwam. Hij had immers een bijna landsdekkende verspreiding in Nederland. Alleen in uitgestrekte veenweidegebieden, zoals in de Randstad en Friesland, voelde hij zich niet thuis. Ook in de meeste zeekleigebieden in Zeeland en Flevoland ontbrak hij grotendeels.

Netheidsyndroom

Die enorme achteruitgang wordt veroorzaakt door een complex van factoren. Het belangrijkste is vrij zeker het steeds schaarser wordende areaal aan geschikte foerageergebieden. Gespecialiseerd in onkruidzaden die hij vond in allerlei rommelige en braakliggende terreintjes, werd hij het slachtoffer van ons netheidsyndroom. Bewoonde hij vroeger nog overhoekjes en tijdelijk braakliggende terreintjes bij nieuwbouwprojecten, de huidige grootschalige nieuwbouwprojecten (denk aan de VINEX-locaties) maken dat hij daar geen schijn van kans heeft. En potentieel geschikte schaars begroeide terreinen groeiden dicht of werden bespoten met onkruidbestrijdingsmiddelen.

Heel opmerkelijk, het in principe voor vogels en mensen nobele streven om aan de rand van nieuwbouwwijken zogenaamde groene standsrandgebieden te ontwikkelen, werkt juist averechts voor de kuifleeuwerik. Die heeft in dat aangelegde groen niets te zoeken. Zo verdween de kuifleeuwerik eerst uit het buitengebied, daarna uit de kleine steden en dorpen en ten slotte uit de grotere steden.

Hieronder dus ook helaas Den Haag. De laatste zekere broedgevallen stammen uit 1989 in het Westduinpark en de

Hoekpolder bij Rijswijk. Waarnemingen van latere datum zijn schaars. In de jaren 60 van de vorige eeuw was hij nog een vrij algemene broedvogel. Het havengebied van Scheveningen was een zekerheid, maar ook langs de Boulevard en bij alle strandafslagen van Kijkduin tot de Wassenaarse Slag was het niet moeilijk een broedgeval vast te stellen. Den Haag moet een belangrijk aandeel in de totale Nederlandse populatie hebben gehad.

Uitstervend in Nederland

Na 2000 zijn waarnemingen een zeldzaamheid en is de soort misschien al uit heel Zuid-Holland als broedvogel verdwenen. Een heel klein ´maar´ is wellicht op zijn plaats. Als er ergens nog een kuifleeuwerik zit, dan zou hij juist kunnen zitten op terreintjes die nu net niet vaak door vogelaars worden bezocht. Dat zou een spoorwegemplacement kunnen zijn, een tijdelijk braakliggend terreintje, zoiets, maar de kans is niet bijzonder groot. Aangezien we in de toekomst niet op een toename van dit soort biotoopjes behoeven te rekenen, waarbij nog extra telt dat de kuifleeuwerik een uitgesproken standvogel is en nauwelijks een nieuw broedgebied zal bevolken, kunnen we niet anders dan concluderen dat de kuifleeuwerik binnen enkele jaren in Nederland zal zijn uitgestorven.

Is dit nu erg voor het behoud van de soort?
Gelukkig niet. De kuifleeuwerik bevond zich in Nederland al aan de noordwestelijke rand van zijn verspreidingsgebied en de hoofdmacht bevindt zich in Zuid- en Zuidoost-Europa, waar hij gelukkig nog heel algemeen is.

Natuurlinks

Interessante en leuke internetsites over de natuur en vogels in het bijzonder. Uw tips zijn weer welkom voor de volgende Wulp, dank u!

www.ganzenparadijs.nl
boeddhistisch vogelopvangcentrum in Drenthe, zes boerenganzen die na 10 jaar uit de haven van Scheveningen moesten verdwijnen, zijn hier liefdevol opgevangen *(bron: Haagse Dierenbescherming)*.

www.plompdigitalvideo.nl
filmpjes van recente vogelwaarnemingen, inclusief zeldzaamheden die Nederland hebben aangedaan.

www.allaboutbirds.org
hierop vindt u een beschrijving van de vogels van Noord-Amerika, erg handig als er bijv. een Baltimore troepiaal in uw tuin landt (zoals het geval is in de Alkmaarse woonwijk Oudorp).

Bischof landscaping

Advies • Aanleg • Onderhoud
Sierbestrating • Vijvers

070 - 419 03 03
mobiel 06 - 534 903 03
www.bischof.nl

P.E. Bischof
Veursestraatweg 106, 2265 CG Leidschendam

In deze Wulp een nieuwe rubriek: een vogelpuzzel. Tom Loorij heeft hiervoor het initiatief genomen. Wij hopen dat u dit leuk vindt. Volgens Tom heeft hij de vragen heel eenvoudig gehouden, dus ze zijn voor iedereen geschikt. Voorlopig is het een proef van een jaar. Aan de hand van de reacties, het aantal ingezonden oplossingen, enz. zullen we bekijken of we hiermee verdergaan. Reacties zijn welkom bij de redactie of Tom zelf!

Een Finse idylle

1. Hoog in de bomen van een groot naaldbos scharrelt een regenwulp.
   .....
2. Op een lage tak van een dode boom rust een velduil.
   .....
3. En even hoger inspecteert een ruigpootbuizerd de boomstam.
   .....
4. Een auerhoen staat te bidden boven de kruipwilgjes.
   .....
5. In een boom aan de rand van het bos laat een witgatje zijn zachte roep horen.
   .....
6. Verstopt in een laag struikje zingt een witrugspecht.
   .....
7. Op de uitgestrekte toendra zoekt een nachtegaal zijn voedsel.
   .....
8. Op een paaltje in het veld zit een kruisbek om zich heen te kijken.
   .....
9. Bij een klein plasje loopt een goudvink driftig naar voedsel te zoeken.

Met een beetje goede wil zou dit zo een beschrijving van een Fins landschap kunnen zijn. Maar de namen van de vogels zijn verwisseld.
Ziet u kans om de goede vogel in het goede biotoop te plaatsen? Maar één vogelsoort hoort niet thuis in dat landschap, maar wel een zeer nauw verwant familielid. Welke is dat?

Stuur uw oplossing (1=..., enz.), samen met deze naam en die van zijn familielid per post (Tom Loorij, Rozentuin 31, 2272 XA Voorburg) of per e-mail (*tloorij@xs4all.nl*), vóór 15 april a.s.
Vergeet niet uw volledige naam en adres te vermelden. Onder de goede oplossingen wordt een cadeaubon van € 25,- verloot.

Nieuwe stichting voor ooievaars

DOOR MONIQUE VAN DEN BROEK

Sinds januari 2009 is er STORK, de Stichting Ooievaars Research & Knowhow, die de belangen van ooievaars in Nederland behartigt. In het bestuur houden we ons vooral bezig met het inventariseren van nestplaatsen, het tellen (ook in de winter), en het ringen van jonge ooievaars. Voorts willen we een aanspreekpunt zijn voor het publiek, via onze website.

Haagse ooievaars

Zowat iedereen in Nederland heeft wel wat met ooievaars en in Den Haag is het niet anders. Dat hebben Jan en ik wel gemerkt, tijdens het werken aan de film 'Ooievaars Natuurlijk'. Voor we in 2001 aan de slag gingen voor deze film, waren we al jaren geïnteresseerd in de ooievaar in Nederland. Dat begon toen we in 1985 voor de film 'Den Haag Natuurlijk' in Mariahoeve een groepje ooievaars filmden. Sinds het nest op de schoorsteen van parkflat Marlot bewoond is, breidt het aantal ooievaars in de Haagse regio zich uit. In 2009 kwam er een nest bij in Rijswijk. Deze ooievaars, misschien aangetrokken door de nestpaal op landgoed Te Werve, nestelden op het dak van Don Bosco. Helaas blijven er 's winters meer dan 30 ooievaars, volwassenen en jongen. Die groep is vooral te vinden op het weiland naast Huis Ten Bosch. In het weekend van 9 en 10 januari is er geteld, dus als u de uitslag wilt weten, kijk dan op onze website.

Heeft u een ooievaarsnest in de buurt, meld het dan aan via de website. STORK blijft graag op de hoogte.

Webcam

Al een aantal jaren organiseert de Haagse Vogelbescherming in juli een korte excursie naar de leukste ooievaarsnesten in Den Haag. In 2009 was het helemaal spectaculair, omdat de webcam van *www.beleefdelente.nl* bij het nest van de Britse School in Mariahoeve stond. Iedereen kon volgen hoe de jongen stierven en uit het nest gegooid werden. Uiteindelijk is er maar één jong uitgevlogen. Dit jaar plaatst Vogelbescherming Nederland de webcam bij een ooievaarsnest in het oosten van het land. Vogelbescherming houdt zich verder bezig met biotoopherstel van de ooievaars en heeft de leden van de ooievaarswerkgroep gevraagd voor de andere werkzaamheden een stichting op te richten. Wilt u meer weten kijk dan op *www.ooievaars.eu*.

Tom Loorij laat ons het volgende weten: "Op eerste Kerstdag werd ik tijdens het kerstontbijt gebeld door de molenaarsvrouw, met de mededeling dat er een ooievaar was geland op de nestpaal hier in Voorburg. Is dat niet een prachtig symbool op de geboortedag van Christus? Hoe heeft hij (of zij?) het kunnen timen precies op deze dag na bijna een half jaar van afwezigheid." (redactie: de nestpaal is in mei 2009 geplaatst achter Molen de Vlieger)

Buizerd krijgt zijn vleugels terug

DOOR RUUD VAN DER WAARD

Dit keer anders dan u gewend bent, het verhaal uit vogelasiel De Wulp niet van de hand van Lily Weerdesteijn, maar van de beheerder van het asiel.

Ongeveer vier maanden geleden kregen we een gewonde buizerd binnen, die als verkeersslachtoffer van de weg was gehaald. Een krachtige en imposante vogel met een behoorlijke spanwijdte. Helaas had deze jager en aaseter een motorische storing aan de rechtervleugel.

FOTO: RUUD VAN DER WAARD

Bij nadere inspectie kregen wij het sterk gevreesde vermoeden, dat er een botbreuk was ontstaan. De *Buteo Buteo* werd voor nader onderzoek naar onze 'huisdierenarts', dr. How, gebracht. Op de

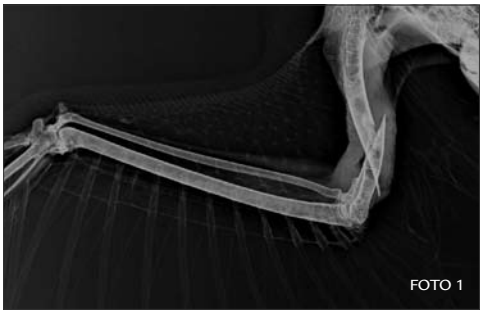

FOTO 1

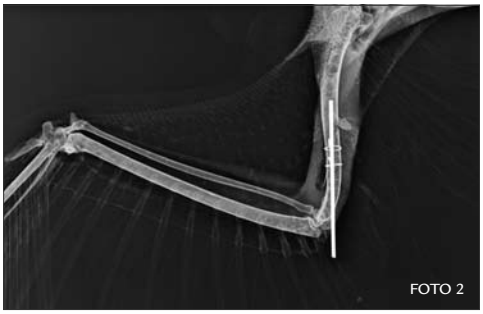

FOTO 2

FOTO 3

röntgenfoto's was duidelijk zichtbaar een scherpe breuk in het rechter bovenarmbeen van deze mooie stootvogel te zien (foto 1). Vervolgens heeft dr. How het bot weer op zijn plaats gezet met een stalen pen door het armbot en twee stalen ringen als extra versteviging (foto 2) .

Daarna heeft de vogel maanden in het asiel gezeten, afgezonderd in een afgesloten ruimte. Geen publiek en geen onnodige verstoring was het devies. Alleen moesten onze verzorgers er natuurlijk dagelijks bij, om water te verschonen en hem van vers voer te voorzien. Het was een wilde en paniekerige vogel, maar hij herstelde toch.

Tijdens het tweede controlebezoek heeft dr. How de stalen pen uit het bot verwijderd. Bij de volgende controle, drie weken later, concludeerde de arts dat het bot genezen was (foto 3). Dit was op 17 december 2009. Helaas was juist de sneeuwperiode aangebroken, waardoor het onverantwoord was de lange rit via de snelweg te maken, naar het Vogel Revalidatie Centrum in Zundert. Uiteindelijk heb ik de buizerd hier op 31 december naar toe gebracht.

In het gespecialiseerde centrum heeft de vogel een eigen ruimte en hoeft niet gestoord te worden. Het doel van die opvang is van dien aard, dat de vogel weer snel leert vliegen in een ruime kooi, en ook weer leert zelf een prooi te vangen. In de vrije natuur waar zo'n vogel thuis hoort, heeft hij deze vaardigheden hard nodig. Net als zijn vleugels!

Met dank aan de dierenkliniek van dr. How, Regentesselaan 190, Den Haag

En de cover is voor...

De fotowedstrijd heeft helaas niet zoveel inzendingen opgeleverd als waarop de redactie had gehoopt, maar de plaatjes die binnenkwamen, bleken regelrecht covermateriaal. Zonder dat de namen van de fotografen bekend waren bij de jury, heeft deze unaniem de volgende keuze gemaakt (volgorde is het nummer van uitgave van De Wulp):

nr. 1. heggenmus - Boudewijn Schreiner
nr. 2. putter - Rogier Mos
nr. 3. porseleinhoen - Boudewijn Schreiner
nr. 4. zilvermeeuw - Caroline Walta

FOTO: OURFUNNYPLANET.COM

Denkt u nu: "had ik maar meegedaan?" Al uw vogelfoto's blijven van harte welkom voor De Wulp en het Jaarverslag!

Gezien in de regio

rondom Den Haag, half oktober 2009 - half januari 2010

DOOR ANDRÉ LEEGWATER

Het najaar van 2009 was superzacht. Dat werd geïllustreerd door late waarnemingen van *boerenzwaluwen* en, tot eind oktober, zingende *tjiftjaffen*. Maar omgekeerd betekende dat ook een late aankomst van onze wintergasten. Toch werden op 26 oktober al de eerste twee *kleine zwanen* gemeld. Andere typische wintervogels trokken maar mondjesmaat door. Er werden wel wat *sijzen*, *koperwieken* en *kramsvogels* gezien, maar alle in relatief kleine aantallen. Wellicht verbleef de grote meute aanvankelijk ten noorden van onze regio en sloegen ze ons over toen de vorst intrad. Andere, vrij schaarse, wintergasten zijn het *baardmannetje* (gezien in Meijendel en bij de Starrevaart) en de *sneeuwgors* (Scheveningen).

November was de 'duikermaand'. In de eerste week zwom een juveniele *roodkeelduiker* geruime tijd tussen beide havenhoofden van de Scheveningse haven. In de laatste week verbleef een *ijsduiker* enkele dagen op dezelfde plaats. Spectaculair! De bijzondere vogel trok grote aantallen vogelaars en wist heel wat kijkers en telescopen op zich gericht. Eén *geluksvogel* zag op één dag niet alleen de ijsduiker, maar ook nog eens een *kuifaalscholver* en twee *rosse franjepoten*... Rond diezelfde tijd trokken overigens ook regelmatig *parelduikers* langs.

FOTO: PETER SOER

ijsduiker

Vanaf november waren ook de eerste *nonnetjes* weer te zien. Dit fraaie eendje lijkt minder frequent en in kleinere aantallen te worden waargenomen. Een duikeend die juist vaker wordt gezien, is de *witoogeend*. Deze vrij zeldzame wintergast werd drie keer waargenomen, één in Wassenaar en twee in Den Haag. Een *krooneend* deed zijn naam eer aan en was half december en half januari te zien op de Hofvijver. Half januari waren een *grote zee-eend* te zien ten noorden van

de Meeslouwerplas en een *grote zaagbek* bij Madestein.
Niet op de site gemeld maar als losse waarneming naar de redactie gemaild: op 6 december werd een *stormvogeltje* gezien op het strand tussen Wassenaarse Slag en Katwijk.
De afgelopen periode zijn er weinig roofvogels gemeld. Een *slechtvalk* overwintert weer in de polders nabij Den Haag. In Meijendel is drie keer een *blauwe kiekendief* gezien, in de Duivenvoordse polder zaten er zelfs twee. *Bosuilen* zitten door de hele stad; er waren meldingen uit het Zuiderpark en de Vruchtenbuurt.
Bij Ter Heijde zaten eind december enkele dagen twee *witbuikrotganzen*. En half januari vloog er een samen met twee *rotganzen* boven de Scheveningse haven. Als uitsmijter van deze periode zou in de Thomsonlaan een *notenkraker* op een balkon zijn gezien... De waarnemer was zo vriendelijk enkele foto's te sturen, waarop te zien was dat het helaas toch echt om een *spreeuw* ging.
Roerdomp, *ijsvogel*, *houtsnip*, *grote zilverreiger* en *grote gele kwikstaart* zijn populaire soorten die mensen graag op de site vermelden. Helaas zullen echter vooral de eerste twee zware klappen te verduren krijgen met het aanhoudende winterweer. Het valt te vrezen dat ze komend jaar minder te zien zullen zijn. Daarom is het te hopen – al is het jammer voor de schaatsliefhebbers – dat de dooi snel doorzet.

Hopelijk halen de meeste vogels het voorjaar om de zomervogels weer in eigen land te begroeten.

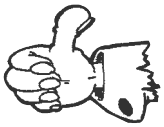

Nieuwe leden

D. Beukema, Waddinxveen
P.G.A. van den Kerkhoff, Voorburg
C. van Ruijven, Den Haag
V. Valstar, Den Haag
G.G. Aijkens, Den Haag
H.J. de Graaff, Den Haag
R. van Hoorn, Den Haag
F.C. Schenk, Den Haag
M. Ebert, Den Haag
T. Dadema, Den Haag

2010: Het jaar van de bruine kiekendief

De keuze is op deze soort gevallen, omdat het een zeldzame en bijzondere soort is, die in het hele land gezien kan worden. Bovendien is er nog niet eerder een roofvogel als jaarsoort aangewezen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland, ondersteund door de Werkgroep Roofvogels Nederland en de Werkgroep Grauwe Kiekendief Nederland, roepen op mee te doen aan het onderzoek door het doorgeven van waarnemingen. Op de site *www.jaarvandebruinekiekendief.nl* (zie vervolgens keuzemenu rechts op het scherm) kunt u meer informatie vinden en u abonneren op de digitale nieuwsbrief.

De vogelaar

DOOR PETER KLEER

De vogelaar, hij speurt
naar schoonheid
en ongekende
verenpracht
een lokroep brengt
hem in verwarring
en er ontwaakt
een nooit gedacht
dit toch nog mogen
mee te maken
een zeer bijzonder
exemplaar
kaal als de neten
slechts één vleugel
door jacht verminkt
dus de sigaar

De vogelaar, hij ligt
te wachten
verscholen tussen
wuivend riet
muisstil, de adem
zacht vibrerend
in ongerept
natuurgebied
hier zingt de
merel pastorale
en krast de bosuil
eigen wijs
de entourage
en ook stilte
doen denken aan
het paradijs

De vogelaar, hij telt
de soorten
en geeft zich over
aan hun vlucht
gestroomlijnd is
de samenwerking
bijeen als zwermen
in de lucht
uniek, dat zijn
de vele vogels
zeker als je
ze horen wil
gekwetter ebt weg
in de ether
gevlogen en het
is weer stil

(met dank aan Joop van Uden, voor wie dit gedicht is geschreven)

Warm uitstapje en gegarandeerd vogels zien

Vanaf 19 februari 2010 presenteert museum Naturalis in Leiden, in samenwerking met Vogelbescherming Nederland, 'Opvetten en wegwezen'. Deze tentoonstelling bevat meer dan 200 trekvogels uit de collectie van Naturalis en vertelt over de unieke prestatie die de vogels tijdens hun reis leveren en de bedreigingen waarmee ze geconfronteerd worden. De tentoonstelling duurt tot en met 2 januari 2011. Het museum is dagelijks geopend van 10.00 tot 17.00 uur. Meer informatie kunt u vinden op *www.naturalis.nl*.

FOTO: NATURALIS

Verenigingswinkel

Voor informatie, publiciteit en verkoop

Open elke 1e zondag van de maand in het vogelasiel van 13.00 tot 16.00 uur.

Div. vogelkijkgidsjes v.a. 9,95
Vogels op en rond de voederplank 12,50
NIEUW! Haymans vogelgids in handig zakformaat (vernieuwde uitgave) 14,95
Cd's vogelgeluiden v.a. 10,95

Dvd's vogels rondom ons huis per stuk 24,95
"Onze roofvogels en uilen"
"Onze meeuwen en sterns"
"Onze eenden"
"Zwanen en wilde ganzen"

"Vogels onder dak" boekje met alle informatie over nestkasten 12,50
Nestkasten van hout 8,00
Plaatjes voor vernieuwing nestkasten 1,00
Div. modellen nestkasten op bestelling; bouwtekeningen, zie onze website

NIEUW! Bekercollectie is uitgebreid tot 12 vogelsoorten met o.a. de mooie ijsvogel en zomerse zwaluwen 3,95-4,00
Raamstickers per vel (3st. A4)wit en zwart 2,00
Gekleurde raamvogels per vel A4 2,00
Div. vogelherkenningsplaten A4 0,50
Div. vogelkaarten v.a. 0,50

Kwartetspel vogels 6,95
Kaartspel vogels 5,95

Draagtas ongebleekt katoen Vogelasiel De Wulp/ Haagse Vogelbescherming 3,50

Diverse wisselende cadeauartikelen

Het jaarlijks inventarisatierapport voor leden gratis
Voor niet-leden 3,75

Heeft u buiten bovengenoemde openingstijd iets nodig, dan kunt u telefonisch contact opnemen met 0174 - 21 38 25

Voor informatie kunt u ook terecht op de website: *www.haagsevogels.nl* onder het menu-item "vereniging"

Adressen

Bestuur

Frederik Hoogerhoud	voorzitter
Marianne Hoeing	penningmeester
Aletta de Ruiter	secretaris
Ton Haase	lid
Idde Lammers	lid
Rogier Mos	lid

Correspondentieadres bestuur:
Altingstraat 12, 2593 SX Den Haag

Rekeningnummer penningmeester 358.61.85

Commissie Excursies en Lezingen
Contactpersoon:
Nicolette Rab, tel. 070 - 354 89 74
E-mail: *hvbexcursies@live.nl*

Commissie Veldwerk
Contactpersoon:
Boudewijn Schreiner, tel. 070 - 350 53 88

Verenigingswinkel
Contactpersoon:
Riet Langenhuizen, tel. 0174 - 21 38 25
Trompstraat 17, 2684 XC Ter Heijde/Monster
Rekeningnummer 203.19.03 t.n.v. verkoop en publicatie Haagse Vogelbescherming

Vogelasiel "De Wulp"
Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
Telefoon: 070 - 323 15 68
B.g.g.: 0174 - 21 38 25
Rekeningnummer: 509.26.75
E-mail: *vogelasieldewulp@gmail.com*

Informatie
Voor alle vragen over (wilde) vogels en vogelbescherming kunt u bij ons terecht via e-mail *info@haagsevogels.nl* of telefoonnummer 0174 - 21 38 25

Alarmnummer Milieuzaken
Voor alle spoedeisende milieuzaken (bijv. kap- en snoeiwerk in de broedtijd) kunt u contact opnemen met
- Frederik Hoogerhoud: 06 - 41 27 15 31
- Ruud van der Waard: 06 - 47 46 01 59

DE SPECIALIST!

Ieder zijn hobby en ieder zijn vak! Daarom waarderen velen het uitgebreide assortiment en de productkennis van Ringfoto Focus!

Met de nieuwste digitale spiegelreflexcamera's en objectieven gaat er een wereld open op het gebied van natuur- en vogelfotografie. Een macrolens voor de kleinste details en een flinke telelens om vogels dichterbij te halen. Met onze vakkennis haal je snel de mooiste resultaten! *Bij aanschaf van een digitale reflexcamera ontvang je alvast gratis een grote canvas afdruk!*

Het opnemen van vogelgeluiden wordt steeds leuker met de nieuwe geluidsrecorders. Sluit een richtmicrofoon aan en je kunt alle vogelgeluiden opnemen om ze later op de pc terug te luisteren! Het is een perfecte manier om de moeilijke soorten te leren kennen en het laat je later nog eens genieten van al die bijzondere geluiden! Uiteraard kan een geluidsrecorder ook voor muziekopnamen worden gebruikt!

Reeds jaren zijn we de grootste Swarovski-dealer van Den Haag en hebben we een goede selectie van de kijkers en telescopen op voorraad. Het doordachte design, de beste materialen en de topkwaliteit lenzen staan garant voor jarenlang kijkplezier! Bijzonder van Swarovski is ook de service bij calamiteiten: onderdelen zijn snel beschikbaar en de coulance van de servicedienst is beroemd.

Vele accessoires zijn onmisbaar bij vogels kijken of fotograferen! Of het nu gaat om een stevige fototas of een goed statief, we hebben het allemaal! Maar denk ook aan filters, geheugenkaarten en reinigingsartikelen! Tenslotte hebben we alles in huis om van uw opnamen fraaie posters, canvasafdrukken en digitale fotoboeken te maken!

RINGFOTO FOCUS

Hét adres voor
●verrekijkers●telescopen●digiscoping●fotografie
Thomsonlaan 96 2565 JE Den Haag
Kon. Julianaplein 10 2274 JD Voorburg
www.ringfotofocus.nl